

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ 22-05-2009

Θέμα Α.

A.1.1.

- 1.ε
- 2.στ
- 3.α
- 4.ζ
- 5.γ

A.1.2.

α. Φεντερασιόν: Η μεγάλη πολυεθνική εργατική οργάνωση της Θεσσαλονίκης, με πρωτεργάτες σοσιαλιστές από την ανοιχτή σε νέες ιδέες εβραϊκή κοινότητα της πόλης. Αποτέλεσε σημαντικό δίαυλο για τη διάδοση της σοσιαλιστικής και εργατικής ιδεολογίας στη χώρα.

β. Πεδινοί: Παράταξη στο πλαίσιο της Εθνοσυνέλευσης 1862-64. Είχε ως ηγέτη το Δημήτριο Βούλγαρη, ο οποίος υπονόμει τους κοινοβουλευτικούς θεσμούς. Με παρεμβάσεις στο στρατό, επιχείρησε τη δημιουργία σώματος «πραιτωριανών» για να εξασφαλίσει την παραμονή του στην εξουσία. Εμπόδιο στις επιδιώξεις του στάθηκαν πολιτικές ομάδες και θεσμοί. Ο Βούλγαρης έβρισκε οπαδούς ανάμεσα σ' εκείνους που είχαν διοριστεί παράνομα στο στρατό ή στο Δημόσιο —και φοβούνταν μη χάσουν τη θέση τους σε περίπτωση επικράτησης συνθηκών κοινοβουλευτικής νομιμότητας— σε άνεργους πτυχιούχους και σε μικροκαλλιεργητές.

γ. Εθνικό κόμμα: Το Εθνικό κόμμα του Κυριακούλη Μαυρομιχάλη δε διέφερε από το ραλλικό. Οι εκπρόσωποί του προσπαθούσαν να εκμεταλλευτούν τη συμμετοχή του αρχηγού τους στα πολιτικά πράγματα μετά το Κίνημα του 1909. Υποστήριζαν την «Ανόρθωση», που κατά την εκτίμησή τους δεν μπόρεσαν να υλοποιήσουν οι βενιζελικοί.

A. 2. 1.

Σχολικό Εγχειρίδιο σελ. 213: «Το βασιλικό περιβάλλον στην Αθήνα...Αθηναϊκές εφημερίδες το υποστήριζαν ανοιχτά» και «οι Μεγάλες Δυνάμεις δεν τήρησαν ενιαία στάση...σε καθολική συμπάρασταση προς τους επαναστάτες».

A.2.2

Σχολικό Εγχειρίδιο σελ 249: « Λίγες μέρες πριν από την Ρωσική κατοχή της πόλης...η περιοχή ξαναπέρασε στην κατοχή των Νεοτούρκων».

Θέμα Β.

B.1.

Σχολικό Εγχειρίδιο σελ 46: «Η κατάσταση αυτή κράτησε...εργατικής ιδεολογίας στη χώρα».

σελ. 49: «Το κόστος των Βαλκανικών πολέμων... Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος.»

σελ. 219: «Εκείνο που δεν είχε κατορθώσει να λύσει η διπλωματία...στις 12 Οκτωβρίου 1912».

Τα οφέλη της Ελλάδας από τους Βαλκανικούς πολέμους, πιστοποιούνται και από τα κείμενα των παραθεμάτων.

Συγκεκριμένα, στο κείμενο Α΄ γίνεται λόγος για την ανάκαμψη της Ελληνικής οικονομίας που οφειλόταν στην εμπιστοσύνη των πολιτών προς το κράτος. Η πίστη αυτή συνδεόταν με το γεγονός ότι η Ελλάδα είχε αποκομίσει πολλές στρατιωτικές επιτυχίες, χαρίζοντας ένα πνεύμα αισιοδοξίας και ψυχικής ευφορίας. Επιπρόσθετα, στο κείμενο Α΄ σημειώνεται η διεύρυνση της εσωτερικής αγοράς και η ανάπτυξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων των νεοαποκτηθείσων περιοχών. Τέλος, όσον αφορά τα οφέλη της χώρας, οι νίκες στον στρατιωτικό τομέα οδηγούσαν σε μια ενίσχυση της άμυνας της Ελλάδας και στην προστασία των νέων περιοχών, δεδομένου ότι η Τουρκία και η Βουλγαρία δεν θα άφηναν αμαχητί τις εδαφικές τους απώλειες.

Αναφορικά με τα προβλήματα που προέκυψαν οι πληροφορίες που εξάγονται από τα κείμενα Α΄ και Β΄ είναι : στο πρώτο κείμενο γίνεται μια νύξη για την επιβάρυνση της οικονομίας, εξαιτίας της αμυντικής θωράκισης της χώρας.

Στο κείμενο Β΄ σημειώνεται ότι οι πληθυσμοί των πεδιάδων στα νέα εδάφη (ύπαιθρος της Ηπείρου, Μακεδονία και Θράκη) μαστίζονταν από ελονοσία, καθώς τμήματα των περιοχών ήταν ελώδη. Επιπλέον, η πληθυσμιακή πυκνότητα ήταν χαμηλή. Ένα άλλο πρόβλημα που παρουσιάστηκε, εντοπίζεται στις οικονομικές δομές των νέων περιοχών που σχετίζεται με την ύπαρξη τσιφλικιών και της εκτεταμένης κτηνοτροφίας. Η οικονομική δραστηριότητα των νέων περιοχών είχε ως επίκεντρο τις μεγάλες πόλεις της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, από τις οποίες είχε πλέον αποκοπεί. Τέλος, δεν πρέπει να παραλείψουμε την ανάμειξη διαφορετικών φυλετικών και θρησκευτικών ομάδων . Σ΄ αυτό το σημείο, θα πρέπει να τονισθεί ότι το πρώτο παράθεμα δεν αναφέρεται ρητά στην ύπαρξη μειονοτικών ομάδων στις νέες περιοχές που προσαρτήθηκαν στην Ελλάδα. Η αναφορά, ωστόσο, στις αλυτρωτικές διαθέσεις της Τουρκίας και της Βουλγαρίας και η αναμενόμενη άρνηση τους να αποδεχτούν τις εδαφικές τους απώλειες, συνδέεται πιθανόν με την ύπαρξη των εθνικών μειονοτήτων σ΄ αυτά τα εδάφη.

B.2.

Σελ. 165-166: «Σε γενικές γραμμές ... στη νέα πατρίδα τους»

Προς επίρρωση των όσων αναφέρονται στο σχολικό βιβλίο, το κείμενο της πηγής καταγράφει τη διάσταση προσφύγων και γηγενών στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική ζωή. Η περιθωριοποίηση των προσφύγων άρχισε να εξαλείφεται σταδιακά. Ο ντόπιος πληθυσμός εναρμονίστηκε με τα νέα δεδομένα της άφιξης των προσφύγων και προσαρμόστηκε στο θέαμα των εκκλησιών και των θεάτρων κατελημμένων από πρόσφυγες. Συνήθισε να συναναστρέφεται και να συγχρωτίζεται με τους πρόσφυγες στη γειτονιά, στο σχολείο, στην εργασία, καθώς και στο κοινοβούλιο.

Επιπροσθέτως, στο κείμενο της πηγής καταγράφεται η κατάληψη από τους πρόσφυγες ελεύθερων επαγγελμάτων, εργοστασίων και πνευματικών κέντρων, είτε ως εργάτες είτε ως εργοδότες.

Βέβαια, η αφομοίωση των προσφύγων δεν έγινε πάντα υπό τις καλύτερες συνθήκες, καθώς υπήρχαν αντιδράσεις εκ μέρους των γηγενών. Η συνύπαρξη προσφύγων και αυτοχθόνων οδηγούσε σε αντιπαραθέσεις απόψεων. Η ενσωμάτωση χιλιάδων προσφύγων δημιουργούσε ανταγωνισμό στον οικονομικό και επαγγελματικό τομέα, κάτι που επηρέαζε όλα τα κοινωνικά στρώματα. Η αστική τάξη διακρίνεται από μια διττή και παράλληλα αντικρουόμενη στάση σχετικά με την ένταξη των προσφύγων στο επαγγελματικό κομμάτι. Τέλος, η αγροτική και η εργατική τάξη εισπράττουν την ενσωμάτωση προσφύγων στο δυναμικό τους ικανοποιητικά, αλλά και με επιφύλαξη. Το σίγουρο είναι, σύμφωνα με το συντάκτη, ότι οι διαξίφισμοί που εμφανίζονται δημιουργούν το υπόβαθρο για κοινωνική ενσωμάτωση.

